

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel



יום שלישי י"ח אב, תשע"ב

07/08/2012

סומן : כ-10-8040

לכבוד

מר דודו זקן

המפקח על הבנקים

בנק ישראל

נכבדי שלום רב,

הנדון : מכירת החזקות של משפחת מנור באיי.די.בי או בבנק איגוד

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, (להלן: התנועה) הריני לפנות אליך כדלקמן:

מכתב זה עניינו החזקותיהם הצולבות של יחידים מבני משפחת מנור (להלן: "משפחת מנור") בחברת איי.די.בי, המחזיקה בכלל ביטוח, ובבנק איגוד. החזקות אלו מנוגדות להוראות ועדת בכר שעוגנו בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), תשס"ה-2005 (להלן: "החוק"), בדבר הפרדת החזקות בין תאגיד בנקאי לחברות ביטוח.

על אף שנסתיימה תקופת המעבר המותרת שקבע החוק לצורך מכירת ההחזקות הללו, משפחת מנור טרם מכרה את החזקותיה באיי.די.בי או בבנק איגוד, תוך קבלת הארכות חוזרות ונשנות מהמפקח על הבנקים להמשך החזקה.

התנועה סבורה שמן הראוי, כי המפקח על הבנקים ידרוש את מכירת החזקותיהם משפחת מנור אלתר, הכל כמפורט במכתב זה:

1. משפחת מנור מחזיקה ב- 11.63% ממניות קונצרן אי.די.בי. אשר הינו בעל שליטה בכלל ביטוח. במקביל, לפי נתונים שהתפרסמו בעיתונות, מחזיקה משפחת מנור ב-11.4% ממניות בנק אגוד.¹

¹ <http://www.globes.co.il/news/article.aspx?did=1000771555>

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel



2. ועדת בכר שהוקמה בכדי לגבש פתרון לבעיית הריכוזיות במערכת הבנקאות קבעה בהמלצותיה, שאומצו בחוק כאמור בשנת 2005, כי לא ניתן להחזיק בו זמנית בבנק ובחברת ביטוח המנהלת נכסים פנסיונים. זאת, בשל הסכנה בריכוז כוח רב בתאגיד בנקאי ובשל חוסר אובייקטיביות וניגוד עניינים מובהק ביעוץ שניתן על ידי הבנקים באשר לאפיקי השקעה אפשריים ללקוחותיהם, כאשר ישנה החזקה צולבת של בעלי שליטה בתאגיד בנקאי ובחברות ביטוח כאמור.
3. בחוק נקבעה תקופה של שש שנים עבור המחזיקים באופן צולב בשני גופים כאמור, לשם מכירת החזקותיהם. תחת הוראת מעבר זו, היה על משפחת מנור למכור את החזקותיה באיי.די.בי כבר באוגוסט 2011, אלא שהמפקח על הבנקים נתן לה הארכה של שנה למכירת החזקות.² הנימוק להארכה היה ככל הנראה בשל ניסיון מכירה של אי.די.בי את כלל ביטוח משיקולים כלכליים של החברה, שיכולה הייתה להוות פתרון ההחזקה הצולבת, אולם העסקה לא יצאה אל הפועל.
4. עד כה, משעברו שבע שנים מכניסת החוק לתוקף, לא נעשו צעדים משמעותיים למכירת החזקותיה של משפחת מנור בקונצרן איי.די.בי או בבנק אגוד.
5. משנותר חודש בלבד עד להגעה למועד הקובע, המפקח על הבנקים נתן למשפחת מנור הארכה של שנה נוספת, משמע עד אוגוסט 2013, לפתרון בעיית ההחזקה הצולבת. זאת, ככל הנראה, על רקע הצעת החוק להגברת התחרות וצמצום הריכוזיות, התשע"ב-2012 (להלן: **הצעת החוק**) אשר קובעת איסור על החזקת צולבת של נכסים פיננסיים וריאליים.³ לאור הוראות אלו בהצעת החוק, קיימת אפשרות שאיי.די.בי תאלץ להיפרד מהחזקותיה בכלל ביטוח. אלא שהצעת החוק קצבה למימוש הוראותיה תקופת מעבר של שש שנים מיום כניסת החוק לתוקף, כאשר ביום 16.7.2010 ההצעה עברה קריאה ראשונה בלבד.
6. מתן הארכות כאמור נותנת לגיטימציה להפרה הולכת ומתמשכת של הוראות חוק ובכך מאותתת לשוק כי אי עמידה בהוראות החוק לאורך זמן מתאפשרת באמצעות הגשת בקשות פרטיקולאריות לדחיית מועד ביצועו בפועל.

² לנוסח החלטת המפקח ראה: http://maya.tase.co.il/bursa/report.asp?report_cd=665950

³ לנוסח החלטת המפקח ראה: http://maya.tase.co.il/bursa/report.asp?report_cd=754384

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel



7. התוצאה של מהלך עניינים זה היא שמשפחת מנור עלולה להמשיך בהחזקה המנוגדת לחוק, לתקופה של שמונה שנים מיום כניסת הרפורמה לתוקף. כך, הצעת חוק הריכוזיות שמטרתה מציאת פתרון לבעיית הריכוזיות במשק, ומכאן אמורה לחזק את רפורמת בכר שנועדה להפחית את הריכוזיות במערכת הבנקאית בשוק ההון, היוותה בסיס להמשך הפרה של הוראות הרפורמה ואפשרה שימור של מוקד כוח ריכוזי משמעותי בניגוד ברור לרוח הרפורמה.

8. מתן הארכה כאמור מאפשרת המשך החזקות המנוגדות לחוק לפרק זמן בלתי סביר. החוק ממילא מקנה תקופת זמן ארוכה למדיי לשם הוצאת הוראותיו לפועל. תקופה זו הינה תקופת התארגנות שנועדה לאפשר לבעלי החזקות הצולבות למכור את החזקותיהם בצורה יעילה ובאופן שלא יפגע בערכן של המניות וכן למנוע טלטלה משמעותית של השוק שתפגע ביציבותו.

9. ניתן להניח כי תכליות אלו של תקופת המעבר לא היו נמנעות במכירת מניותיהם של משפחת מנור באיי.די.בי לאחר שש שנים מיום כניסת החוק לתוקף. לראיה, מדובר במקרה בודד כאשר רוב המחזיקים האחרים שנכנסו לגדרי האיסור על החזקה צולבת מהסוג האמור הצליחו למכור את החזקות הבלתי חוקיות במסגרת הזמנים שהציב החוק.

10. בנוסף, הארכת תקופת המכירה האמורה, שמתווספת להארכה קודמת שקיבלה משפחת מנור מבנק ישראל, יוצרת חוסר שוויון מהותי בינה לבין מחזיקים אחרים שעמדו כראוי בהוראות החוק ורובם אף הקדימו למכור את המניות המוחזקות בניגוד להוראות, בתום תקופת המעבר שנקבעה. הלכה למעשה, נוצר מצב בו המחוקק קבע דין אחד לכולם, ודין שונה למשפחת מנור.

11. דוגמא מובהקת להשפעה החמורה של פרקטיקה זו על המציאות המשפטית היא המקרה של שליטת בנק לאומי בחברת מגדל – במשך 14 חמק בנק לאומי מיישום הוראות ועדת ברודט שעוגנו בחוק הבנקאות, כאשר במקביל קודמה בכנסת הצעת חוק אשר – במקרה או שלא במקרה – מבקשת לפטור את בנק לאומי מחובתו החוקית. הצעת חוק זו אושרה לבסוף בקריאה שנייה ושלישית וכך ניתן תוקף חוקי לאי חוקיות מתמשכת.

12. בנוסף, תמונה בעיננו ההחלטה להאריך את תקופת המכירה של משפחת מנור בשנה דווקא. תקופה זו נראית לא מבוססת ואינה עולה בקנה אחד עם תקופות המימוש שנקבעו ברפורמת בכר או עם התקופות הקבועות בהצעת חוק הריכוזיות. מכאן שהצעת חוק הריכוזיות אינה יכולה לשמש הצדקה למתן ההארכה הנוספת.

רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: economic@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel



13. נראה שאין כל הצדקה להיתלות בהוראות הצעת חוק הריכוזיות, שעודנה בשלב התחלתי של הליך החקיקה וטרם קיבלה תוקף מחייב, לצורך הפרת הוראות של חוק קיימות.

14. יתר על כן, המציאות אינה מחייבת שעם כניסת הוראות הצעת החוק לתוקף אכן תמכור חברת איי.די.בי את החזקותיה בכלל ביטוח. קיימות אפשרויות נוספות לעמידה בהוראות החוק תוך המשך החזקה בכלל ביטוח שתותיר על כנה את השליטה הצולבת של משפחת מנור בכלל ביטוח ובבנק אגוד. על כן, אין זה ראוי להיבנות מקיומה של הצעת החוק לצורך מתן הארכה המנוגדת לחוק קיים.

15. לאור האמור במכתב זה, התנועה סבורה כי אין זה מוצדק כי משפחת מנור תמשיך להחזיק הן במניות בגרעין השליטה בבנק אגוד והן במניות בגרעין השליטה בקונצרן איי.די.בי, באמצעות מתן ארכות חוזרות ונשנות בניגוד גמור לרפורמת בכר, וכי יש לדרוש מהמשפחה מכירה מיידית.

16. היות והמועד המקורי למכירת החזקות של משפחת מנור בחברה איי.די.בי הוא בסוף החודש הנוכחי בהתאם להארכה האחרונה שניתנה על ידי בנק ישראל, נודה על תגובתכם המהירה.

בכבוד רב,

נילי אבן-חן, עו"ד
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר

הילה צור
מחלקת כלכלה ומחקר